ԹԷՐՃԻՄԱՆԸ ԷՖՔԵԱՐ

ՄԷՎԱՏՏԸ ՔՕԼԻԹԻԳԻՅԷ ԻԼՄԻՅԷ ՎԷ ՄԻԼԻՅԷ
ՎԷ ՍԱԻՐԷՅԻ ՃԱՄԻ ՆԷՎԱՄԻ ԿԱԶԷԹԱ ՏԸՐ

ԱՊՈՆԷ ՖԻԵԱԹԼԱՐԸ
Մէճիտիյէ 20 ղրուշտան
ՍԹԱՄՊՕԼ ԻՉԻՆ
Պիր սէնէլիք . . . . . 200 ղրշ.
Ալթը այլըգ . . . . . 105 »
Իւչ այլըգ . . . . . 55 »
ՎԻԼԱՅԷԹ ԻՉԻՆ
Բօսթա իլէ իրսալ օլունաճագլար իչին
Պիր սէնէլիք . . . . . 240 ղրշ.
Ալթը այլըգ . . . . . 125 »
40 ՓԱՐԱ.

ԻԼԱՆԱԹ ՖԻԵԱԹԼԱՐԸ
Պէհէր սաթըրը իչին
1 վէ 2 վէ 3ինճի սահիֆէյէ . . . 5 ղրշ.
4ինճիւ սահիֆէյէ . . . . . 2 »
ԻՆԹԱՐ. Պանգա, Շիրքէթ վէ ումումը սարրաֆիյէյէ այիտ իլանաթ.
2 վէ 3ինճիւ սահիֆէլէրէ . . . 6 ղրշ.
4ինճիւ սահիֆէյէ . . . . . 4 »
Զիյատէ միւտտէթ իչին իլանաթա այըը բազարլըգ օլըր:
Մէվատը նաֆիայա տայիր պէնտլէր մէճճանէն գապուլ օլունաճագ վէ տերճ օլունմայան էվրագ իատէ օլունմայաճագ տըր:

ԿԻՒՆՆԻԻ ԿԷՉՄԻՇ Ն. 5 ՂՈՒՐՈՒՇ

Իտարէխանէսի, Հէյէթը Թահրիրիյէսի վէ մաթպաասը, Սթամպօլտա Պապը Ալի ճատտէսինտէ նումէրօ 20 խանէտէ տիր: — Կազէթանըն ումուրը իտարէ վէ թահրիրիյէսինէ այիտ քեաֆֆէի մէվատտ հագգընտա Միւտիրի կազէթա Տիգրան Ճիվէլէկեանա միւրաճաաթ օլունմալըդըր կիպի, քեաֆֆէի մէքեաթիպիմիզին տախի անըն նամընա կէօնտէրիլմէսի իգթիզա իտէր:

ԿԻՒՆԼԻՒՔ ՀԱՎԱՏԻՍ

Կէչէն ճումաա կիւնիւ սէլամլըգ ալայընը միւթէաագըպ Սատրազամ Սաիտ բաշա հազրէթլէրի Մապէյնէ ճէլպ պույուրուլմուշ տըր: Բաշա միւշարէլէյհ հազրէթլէրի կիւնլիւք մէսաիյի միւհիմմէ իւզէրինէ պիր սաաթ գատար զաթը Շահանէ իլէ միւլագաթ իթմիշ տիր:

—

Եէմէնտէն ալընան մալիւմաթա կէօրէ, ասիլէր րէիսի Շէրէֆէտտին Հալա Զաֆիրին իչ գալէսինի թահթը զապթընտա թութմագտա վէ Սանաա, Աճար վէ Խըմրան նահիյէլէրինի տիւչարը էնտիշէ իթմէքտէ տիր: Մէրգումըն ամէնէսի Հէման քեամիլէն Հանըրի Մարթինի թիւֆէնքլէրի իլէ միւսէլլահ օլուպ, պունլար միհանընտա Համիտիյէ միրիւլէրի խըտմէթինտէ պուլունմըշ օլանլարըն թագըմ ասքէրլէր տախի մէվճուտ իմիշ:

—

Լօտ գումանտասընըն պիր վաբօրը իլէ Եէմէնին յիմանը օլան Հիւտէյտայա 63 նէֆէր ասաքիրը Շահանէ սէվգ օլունմուշ տըր:

—

Պուլկարիսթան հիւքիւմէթինին Տէրսաատէթ գափու քէթխիւտալըղընա Մ. Վուլգովիչի թայինի իթմէկէ գարար վէրտիկի խապէր ալընմագտա իսէ տէ, հիւքիւմէթը Սէնիյէնին մուվաֆագաթ հագգընտա պիթթապ հիւսնիւ նազարը օլամայաճաղը միւլահազասընտա մէպնի, Պուլկար էմարէթինին իչպու գարարընտա թաաճճիւպ օլունուր: Չիրա մալիւմ օլտուղու վէճհիլէ, մումաիլէյհ Տօգթէօր Վուլգովիչ մուհարէպէի ախիրէ էսնասընտա միրալայլըգ բայէի րէֆիասընա օրտուի Հիւմայունտա հէքիմ իքէն, հիւքիւմէթը Սէնիյէյէ սատագաթսըզլըգ իտէրէք, Օսմանլը ինիֆօրմասընը լապիս օլտուղը հալտէ տուշման թարաֆընա կէչմիշ տիր:

Իշպու հարէքէթը նամէրդլէտէ պուլունան եալընըզ Վուլգովիչ պէյ օլմայըպ, Շարգի-Րումէլի վալիսի լահէգ Գավրիլ Գըրէսթօվիչ բաշա հազրէթլէրինին ագրապասընտան Եուվանչօ նամ քիմէսնէ տախի Թունա վիլայէթի մուավինլիքինտէ պուլունմասը հասէպիյլէ քէնտուսէ հէր նէ չէյ էմանէթ իտիլմիշ իտի իսէ, էսնաի մուհարէպէտէ անլէրին քեաֆֆէսինի տիւշմանա թէսլիմ իտուպ քէնտիսի տէ օլ թարաֆա կէչմիշ օլտուղը հալտէ, չիմտի Շարգի Րումէլի վիլայէթինէ մալիյէ միւտիրի նասպ օլունմուշ տըր:

—

Սթամպօլըն Տ պէյանընա կէօրէ, Քիւրտիսթանտա իյրաս օլընան պազը մանիալէրէ բաղմէն ումուրը նաֆիանըն իճրասընա քէմալը կէյրէթ իլէ զայրէթ իտիլմէքտէ օլուպ, Պիթլիս (Բաղէշ) վալիսի Ֆէքրի բաշա հազրէթլէրի էհալի վէ գապայիլը մահալլիյէ ինտինտէ հիւքիւմէթը մէրքէզիյէնին նուֆուզ ու թէէսիրինի իլա ու թէզիտ իթմէքտէ, վէ հէր նէվի թէճէտտիւտաթա վէ հաթթա էշեաի էսլիհա ինչաաթընա պիլէ չէթին մուգավէմէթ իտէն տէրէպէյլէրի հագգընտա գանուն վէ ատալէթի թաթպիգ սայ իտէրէք անլէրի տիւչարը հայրէթ ու թէաճճիւպ էյլէմէքտէ իմիշ:

Վալիի միւշարէլէյհ հազրէթլէրի Պիթլիս վիլայէթինտէ տէրտէսթը իճրա օլան թէնսիգաթ սըրասընտա մէարիֆին տախի ինթիշարընա արզու իտէրէք, մագարըֆ վիլայէթտէ պիր մէքթէպը րիւշտիյէ ինշասընա գարար վէրմիշ, վէ վիլայէթ պաշ միւհէնտիսի Մ. Ֆէրրարինին չիզտիղի խարթա մուճիպինճէ պինանըն ինշասընա պաշլանմըշ, պիլճիւմլէ մէմուրին վէ իսլամ էրմէնի վէ Քիւրտ միւթէպէրանը հազըր օլտուգլարը հալտէ պիրինճի թէմէլ թաշը վազ օլունմուշ, վէ պու միւնասէպէթլէ զաթը Շահանէ իչին տուալէր օգունմուշ տըր:

—

Մուսուլ վիլայէթինտէ Հօմմամ էչգըլըգը իլէ Շուվան աշիրէթի պէյնինտէ թէքէվվիւն իտէն պիր միւնազաա իւզէրինէ, էչգըլյալի մէրգումէտէն 15 աթլը՛ Քէրքիւք հէվալիսինտէ տօլաշարագ, պազը եօլճուլարը սօյմուշ օլտուգլարընտան, սէվգ օլունան պիր միւֆրէզէ ասաքիրը նիզամիյէ իլէ էչգըլյալի մէրգումէ պէյնինտէ պիր միւսատէմէ վուգու պուլուպ, հայտուտ րէիսլէրինտէն Զօրի գաթլ վէ տիկէր 2 հայտուտ ճէրհ իտիլմիշ տիր:

Նինէ վիլայէթը մէզքիւրէտէ Սիւլէյմանիյէ սանճաղընտա Ճաֆ աշիրէթլէրի պէյնինտէ պազը մէրթէպէ միւնազաալար զուհուրա կէլմիշ օլմագլա, սանճագը մէզքիւր միւթէսարրըֆը Աիւմ բաշա հազրէթլէրի՛ պէրապէրինտէ միգտարը քեաֆի ասաքիրը նիզամիյէ վէ զապթիյէ պուլունտուղը հալտէ մէրգումանը աշիրէթլէր իչինէ կիթմիշ տիր:

—

Բէթէրսպուրկտան եազըլըյորնա կէօրէ, ախիրէն պիր գաչ կիւն զարֆընտա Նիհիլիսթլէր թարաֆընտան իւչ պէօյիւք ճինայէթ վուգու պուլմուշ տըր:

Շէօյլէ քի, Նիհիլիսթին պիրի Ասթրախանտա տէվլէթ պանգասը միւտիրինէ միւրաճաաթ իտէրէք, քէնտիսինին մէզքիւր պանգայա մալիյէ նէզարէթի թարաֆընտան էէնի սանտըգ քեար թային օլընտըղընը պէյան իթմիշ վէ պու պապտէ նէզարէթը միւշարէէյհանըն իմզասընը վէ իւմբէրաթօրըն արմասընը հավի պիր թագըմ էվրագը րէսմիյէ կէօսթէրմիշ օլմագլա, [illegible] միւտիրի՛ մէրգումը պանգանըն սանտըղը պաշընա օթուրթմուշ տըր: Մէրգում Նիհիլիսթ՛ 24 սաաթ սօնրա սանտըգտան 30,000 րուպլի ալըպ իտէրէք, էերինէ Նիհիլիսթ իճրա գօմիթէսինին իմզասընը հավի պիր մէքթուպ պըրագըպ սավուշմուշ տըր:

Նինէ օ կիւնլէրտէ Բիւլթավա էյալէթինտէ 4 Նիհիլիսթ՛ պիր կէճէ պիր բօսթա արապասը իւզէրինէ հիւճում իտէրէք, արապաճըյը գաթլ վէ բօսթա իտարէսի թարաֆընտան կէօնտէրիլէն պիր խայլի էվրագը նագտիյէյի զապթ իթմիշլէր տիր:

Բէզզալիք տիկէր պիր մահալտէ Նիհիլիսթլէր՛ կէճէլէյին պիր միւթէպէր Րուս գատընընըն խանէսինէ կիրէրէք, վէ կէօրտիւքլէրի մուխալէֆէթ իւզէրինէ մէզպուրէյի 20 եէրինտէն ճէրհ իլէ գաթլ իթթիքտէն սօնրա, 400,000 րուպլըգ ագչէ վէ ճիգըլմէթ էշեասընը զապթ վէ պու ճինայէթին Նիհիլիսթ իճրա գօմիթէսի թարաֆընտան իճրա օլունտըղընը միւպէյյին եազըլըգլարը պիր թէզքէրէյի տէ մէրգումէնին տավաքլարը արասընա սըգըշտըրարագ ֆիրար էյլէմիշլէր տիր:

—

Րուս կազէթալարընտա պէրվէճհը աթի չայանը միւթալէա պիր ֆըգրա կէօրիւլմիւշ տիր:

1843 սէնէսինտէ Գաֆգասիանըն էօզէ թարաֆընտագի գըթաատա հէնուզ մուհթաջ պօլլար պուլունմատըղը էսնատէ, Թիֆլիստէն նուխիյէ կէօնտէրիլէն վէ 40,000 ալթուն րուպլիյի հավի օլան բօսթա չանթասը՛ րէֆագաթ իտէն գազագլարը ասաքիրիյէ պէրապէր Սինեախ նամ մահալ հէվալիսինտէ դայը ու նապէտիտ օլմուշ օլմագլա, հիւքիւմէթ՛ բօսթայա րէֆագաթ իտէն պիւճիւմլէ գազագլարըն հայտուտլար թարաֆընտան թէլէֆ իտիլէրէք բօսթա չանթասընըն սօյուլմուշ օլմասընա զէհապ օլմուշ, վէ պունըն իւզէրինէ Սինեախ միւտիրի Մ. Խայվօսթօվաքի իլէ միրալայ բրէնս Անտրօնիգօֆը միւթէճասիրլարը պուլմագա մէմուր իթմիշ իսէ տէ, պու մէմուրլար՛ ճինայէթտէն էսէր պիլէ պուլամատըգլարընտան, պիրինճիսի ազլ օլմուշ վէ իքինճիսի հապս իտիլմիշ տիր: Պունտան սոնրա պիր չօգ քիւչիւք մէմուրլար վէ քէօյլիւլէր հայտուտլարա եարտըմ զաննը օլունարագ, Սիպէրիայա սիւրկիւն իտիլմիշ օլտուգլարընտան, անլէրտէն չօղը օրատա էօլմիւշլէր տիր:

Շիմտի պիր գաչ կիւն ագտէմ Բէյա րըմագը իւզէրինտէ պիր տէյիրմէն գուրուլուրքէն պազը ամէլէ պիր իչ չալըշտըգլարը սըրատա, ըրմագըն պաթագըղը իչինտէ 700 ալթուն րուպլի, մէչլին չանթալար վէ տիւմանըյլա գալմըշ էվրագլար պուլմուշ օլտուգլարընտան, էշեաի մէզքիւրէնին 1843 սէնէսի բօսթասընա այիտ իտուկի թէպէյյին իթմիշ վէ պունտան մէզքիւր բօսթանըն գազագլարա պէրապէր չայա տիւշմիւշ օլտուղը զաննը հասըլ օլմուշ տըր:

Մամաֆիհ Րուս հիւքիւմէթինին պիր էմրի իւզէրինէ թահգիգաթա թաթպիգ օլունմուշ տըր:

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Ճումաա կիւնիւ սէլամլըգ րէսմը ալիսի իչին զաթը հազրէթը Շէհրիյարի՛ աչըգ ֆայթօնտա սիւար օլարագ Պէշիքթաշ ճամիսինէ ալիմէթ պույուրմուշլարըր սըրատա, Արնաուտօղըն պիրի՛ էլինտէ պիր արզուհալ սալլայարագ, սէյիրճիլէրին իչինտէն ալըլըպ ֆայթօնըն էօնինէ աթըլմըշ իսէ տէ, գօլլուղը օլան կէնճ վէ տինճ հայվանլար իւրքմէքտէն էվվէլ մէրգում Արնաուտ թութուլլուպ ալըգօնուլմուշ տըր:

—Բօսթա նիզամնամէսինին 7նճի մատտէսինտէ, պիր մահալտէն տիկէր մահալէ [illegible] նագլիյէտէնլէրտէն՛ կէօթիւրիւլիւչէյին իքի միսլի բօսթա իւճրէթի իլէ 1 լիրատան 5 լիրայա գատար ճէզայը նագտի ախզ օլունմասը լիւզումու մուգայյէտ տիր:

Գօնեա վիլայէթի՛ իչպու ճէզայի նագտինին մուհաքեմէ իճրասը իլէ՞ մի ախզ օլունաճաղընը, վէյա մուհաքեմէնին հա՞նկի մուհաքեմէտէ ճէրէյան իտէճէյինի Տախիլիյէ նէզարէթինտէն իսթիզան իթմիշ օլմագլա, նէզարէթը միւշարէլէյհա՛ Շուրայի-Տէվլէթին մուվաֆագաթընը իսթիհսալ իթտիքտէն սօնրա, մուհաքեմէի մէզքիւրէնին իճրասը իլէ ճէզայի նագտինին թայինի՛ իտարէ մէճլիսլէրինին սալահիյէթինտէ օլտուղընը պու քէրրէ վիլայէթը իպլաղ էյլէտիկի պէյան էյլէմիշ տիր:

—Վօյօտինա Սուրբի գարիյէսինին էհալիսի՛ Թէքէտալէնի՛ Ալի բաշա զէմանընտա զապթ ու միւսատէրէ օլընըպ մուախխէրէն Մալիյէ նէզարէթի թարաֆընտան միւթէէլլիգա Ժօրժ Զարիֆիյէ ֆիրուխթ օլունան արազիլէրինի էէտէր թասարրուֆլարընա կէչիրմէք իւզրէ Վօլօսըն Եունանիսթանա իլհագը ագըպինտէ Եունան հիւքիւմէթինէ միւրաճաաթ իթմիշլէր իտի:

Թէսալիա կազէթասընըն գավլինճէ, ախիրէն Եունանիսթանա կէթմիշ օլան Մ. Լէօնիտաս Զարիֆի իլէ մէրգումանը քէօյլիւլէր պէյնինտէ պիր հիւսնիւ թէսվիյէ հասըլ կէլիպ, Թարաֆէյն պէյնինտէ իմզալանան պիր մուգավէլէ անգէամընճա, քէօյլիւլէր 3500 լիրա թէէտիյէ իտէրէք մէզքիւր արազիլէրէ սահիպ օլաճագլար տըր:

—Պրուսսիա հէվալէլէր մաատէնի հագգընտա թահգիգաթըն խիթամ պուլտուղը եազըլմըշ իտի: Պու իշտէն տօլայը միւթէճէհհիմ օլանլարըն մուհաքեմէսի գարիպէն վիլայէթ մէճլիսը իտարէսինտէ րուէյէթ օլունաճագ տըր:

—Մարսիլեատա Րում թիճճարընըն միւթէպէրանընտան օլուպ, էլէյհ Տէրսաատէթտէ պուլունան Մ. Սթէֆանօս Զաֆիրօպուլօ՛ Նէտի գուլէտէ քեաին Րում խասթախանէսինէ 1000 վէ Ֆէներ մէքթէպը ճէտիտինի իքմալը նէվադըրը իչին քէզալիք 1000 լիրա իանէ վէրմիշ տիր:

—Թուրքին գավլինճէ, Պէյօղլու բօլիս մէմուրլարընտան պիրիսի՛ մէմլէքէթինէ կիթմէք իւզրէ պուլունան պիր ատամը գայըգտան գարայա չըգարըրքէն 5000 ղրուշ գատար բարասընը ճէպընէն ալըղ իթմիշ օլմագլա, օլ պապտէ թահգիգաթա պաշլանմըշ տըր:

Կինէ կազէթէի մէզքիւրըն պէյանընա կէօրէ, կէչէն կէճէ Պէյօղլունտա իսագ նամընտա պիրիսինին իւզէրինէ իքի չալըգ հիւճում իտէրէք 6000 ղրուշընը ղասպ իթմիշ վէ բօլիս՛ միւթէճասիրըը օլմագ իւզրէ պիր պիչարէյի տէրտէսթ էյլէմիշ տիր:

—Մալիյէ միւմէյյիզլէրինտէն Նէճիպ պէյ տիւն Պրուսսայա միւթէֆէթթիշէն Տէրսաատէթտէն հարէքէթ իթմիշ տիր:

—Թէհրան սէֆիրի Ֆախրի պէյ հազրէթլէրի էվվէլքի կիւն Պապը Ալիյէ պիլազիմէ, Խարիճիյէ նազըրը Ասըմ բաշա հազրէթլէրի իլէ պիր խայլի միւտտէթ միւզաքէրաթտա պուլունմուշ տըր:

—Ավսթրիա վէ Իթալիա վէ Ալմանիա սէֆարէթլէրի պաշ թէրճիմանլարը իլէ Ինկիլթէրրա սէֆարէթի իքինճի թէրճիմանը էվվէլքի կիւն Պապը Ալիյէ պիլազիմէ, Խարիճիյէ նազըրը Ասըմ բաշա վէ միւսթէշարը Տաճէտտին Էֆէնտի հազարաթը իլէ պիրէր միւտտէթ միւլագաթ իթմիշլէր տիր:

—Միւրուր թէզքէրէլէրի հասըլաթը՛ չէհրը մարթտան պէրու սէնէյի սալըֆէ նիսպէթլէ պիր խայլի թէզայիւտ իտէրէք, հասըլաթը մէզքիւրէ՛ Տախիլիյէ նէզարէթի [illegible]

—Կէչէն կիւն Սթամպօլ ճիհէթինտէ թիւթիւն պանտրօլ վէ կազէթա բուլլարը թագլիտ իտէն պիր սախթէքեար գումբանեասը քէշֆ օլունտըղընը, վէ սախթէ պանտրօլլը բաքէթլէրին թիւթիւնճիւ տիւքքեանլարընտան րէժի մէմուրլարը մարիֆէթիյլէ գալտըրըլտըղընը եազմըշ իտիք:

Մէզքիւր գումբանեանըն նէ մըգտար գալպ կազէթա բուլու չըգարմըշ օլտուղը պիլինմէք իչին, կազէթալար վէ իլանլար սարֆիյաթը իլէ տույունը ումումիյէ իտարէսինտէ մէվճուտ բուլլարըն թաթպիգաթընա Պէյօղլու Պիտայէթ մահքէմէսի միւտտաիի ումումիլիյինճէ թէշէպպիւս իտիլմիշ տիր:

—Էտիրնէ վիլայէթինտէն Տախիլիյէ նէզարէթինէ չէքիլէն պիր թէլէկրաֆա նազարէն, ախիրէն Պազար-Աթիգ գազասընտա իմամ-Բազարը գարիյէսինտէ պիր խանէյի պասմայա միւթէճասըր օլան 9 նէֆէր հայտուտ՛ ճիւմլէթէն ախզ ու կիրիֆթ օլունմուշլար տըր:

—Եինէ Տախիլիյէ նէզարէթինէ վիւրուտ իտէն պիր թէլէկրաֆտա, Պրուսա վիլայէթի տախիլինտէ Եսքիշէհիր գազասընտա 4 եօլճույը սօյմուշ օլան Ալաշէք գասապասընտէն 7 հայտուտ տէրտէսթ օլունմուշլար տըր:

—Պիր գաչ կիւնտէն պէրու վիլայէթ մէրքէզլէրինտէքի պէօյիւք հաքիմլէր Տէրսաատէթէ վիւրուտ իթմէքտէ օլտուգլարընտան, մումաիլէյհիմէ պազը թէպէտտիւլաթ իճրասընըն միւթէսավվէր օլան խալահաթը Ատլիյէ ճիւմլէսինտէն օլտուղը զաննը օլունըյոր:

—Տիւն չէհրիմիզէ Պանտըրմատան 126, վէ Թրապիզօնտան 330 նէֆէր գուրա ասքէրի վիւրուտ իթմիշ տիր:

Պու սէնէ բայթախթըմըզա ճիվար օլան վիլայէթլէրտէն գուրա ասքէրի իրսալի՛ քէմալը կէրմիյէթլէ վուգու պուլմագտա, վէ ասաքիրը մէրգումէ՛ խասսա օրտուի Հիւմայունընըն մէվագըի միւխթէլիֆէտէ պուլունան գօլլարընա իգամ գըլընմագտա տըր:

—Սագսօնիա տուգասը վէլիի ահտընըն Եանընտա ճանըպ սէյահաթընտա թարաֆը հազրէթը Բատիշահիտէն իրսալ պույրուլան եավէրանը Շահանէտէն միրալայ Ասիմ էֆէնտի պէյէ Սագսօնիա նիշանընըն իքինճի րիւթպէսինի, մայէթը հազրէթը Բատիշահի չավուշլարընտան Սէյֆուլլահ վէ Զէրքէս Ասիմ էֆէնտիլէրէ պիրէր գըթա միտալիա վէրիլտիկի, վէ պունլարըն թագլիտինէ [illegible] իրատէի Սէնիյէ սատըր իթտիկի մէսմու տըր:

—Տախիլ մէմալիքը Շահանէտէ Օսմանլը լիսանը իլէ նագլ ու թաաթի իտիլմէքտէ օլան թէլէկրաֆլարա ալաթուրգա սաաթլարը պէրապէր ալաֆրանկա սաաթլարըն տախի իշարէթ օլունմասը հագգընտա իրատէի Սէնիյէ սատըր իթմիշ, վէ պու իրատէ աճնաքեամընըն էվվէլքի կիւնտէն իթիպարէն մէվգիի իճրայէ գօնուլմասը հագգընտա թէլէկրաֆ վէ Բօսթա նէզարէթի թարաֆընտան իճաապ իտէնլէրէ էվամիրը լազըմէ իթա գըլընմըշ տըր:

—Կէչէն ճումաա ագշամը Ռումանիա սէֆիրինին զէվճէսի թարաֆընտան միւքէմմէլ պիր սուարէ իթա օլընըպ, պունտա սուֆէրայի էճնէպիյէ իլէ 150 գատար զէվաթը միւթէպէրէ հազըր պուլունտուղը կիպի, Թէրճէման վէ Թէշրիֆաթի Տիվանը Հիւմայուն Միւնիր բաշա հազրէթլէրի իլէ մէքթուպճիւ խարիճիյէ Րիֆաթ վէ Թէշրիֆաթը խարիճիյէ իգամէ պէյ էֆէնտիլէր հազարաթը վէ մագամը Սատարէթըզմատան թէրճէման Վէքիլ վէ նէզարէթը խարիճիյէ մագամընտան թէրճէմանլար [illegible] տիլէր հազըր պուլունմուշլար տըր:

—Պիր վագըթտան պէրու նամիզաճ պուլունան Մալիյէ նազըրը Միւնիր բաշա հազրէթլէրի՛ պու քէրրէ քեսպը սըհհաթ իտէրէք, տիւնքի կիւն պէր միւթատ ինիգատ իթմիշ օլան մէճլիսը խասսը վիւքէլատա հազըր պուլունմուշ տըր:

—Սէլանիք վիլայէթինտէ Միթրօվիցա գասապասը իլէ ճիվարընտագի պիր իքի քէօյլէրտէ սըղըր վէ մանտա հայվանաթընտա ... իլլէթի զուհուր իթմիշ օլմագլա, իլլէթը մէզքիւրէյէ թութուլան հայվանաթ՛ գօրտօն ալթընա ալընմըշլար տըր:

—Տէրսաատէթտէ մէվճուտ մաթպաալարըն էքսէրի պիլա րուխսաթ քիւշատ օլունտըղը խաթիրպար օլունմասը իւզէրինէ, պա էմրը ալի Մաթպուաթ իտարէսի պէհիյէսի մէմուրլարընտան քեամիլ էֆէնտի իլէ Արիսթօֆ էֆէնտի մաթպաալարը տէվր իտէրէք, թահգիգը ահվալլէրինէ մէմուր իտիլմիշ օլտուգլարընտան, մումաիլէյհիմա պու քէրրէ վազիֆէի մէզքիւրէլէրինի իյֆա վէ իթմամ, վէ նէթիճէի թահգիգաթլարընը արզ էյլէմիշլէր տիր:

Թահգիգաթը մէզքիւրէտէն Սթամպօլ ճիհէթինտէ 48 վէ Գալաթա ճիհէթինտէ 37 մաթպաա պուլունտուղու անլաշըլմըշ տըր:

—Իսքիւտար միւթասարրըֆը ումումիսի Համտի պէյին՛ կէչէն կիւն ճանֆէսըն Միհրան նամընտա պիր քիմսէյի՛ խանէսինտէ չիտտէթլէ տարպ իթթիյինի Թուրքէտէն նագլէն եազմըշ իտիք:

Միրը մումաիլէյհ՛ պու կիւնքի Թուրքէտէ նէշր իթթիրտիյի պիր վարագատա, պու վագաայը գաթիյէն թէքզիպ իթմիշ տիր:

Կազէթէի մէզքիւր իսէ տիւնքի նիւսխէսինտէ էրինէ միրը մումաիլէյհ հագգընտա աթիտէքի ֆըգրայը եազմըշ իտի:

«Իսքիւտար միւթասարրըֆը ումումիսի Համտի պէյին հագգընտա շիքեայաթնամէլէր ... թաագիպ իթմէքտէ վէ Պէյլիգպէյ պէյին պիր քըրըխ իչալէ իթմիշ օլտուղը զըգըն տախի մումաիլէյհին խանէսինտէ պուլունմասընտան տօլայը էնվայի գիլ ու գալ ճէրէյան էյլէմէքտէ օլտուղու միւսթախպէր տիր:»

ԹԷԼԷԿՐԱՖ

Աժանս Հավաս

Մարսիլեա 6 աղուստ.
Պու կիւն գօլէրատան 5 քիշի վէֆաթ իթմիշ:

Թուլօն 6 աղուստ.
Պու կիւն գօլէրատան 2 քիշի վէֆաթ իթմիշ:

Մատրիտ 6 աղուստ.
Ալիգանթտա գօլէրատան 9 քիշի վէֆաթ իթմիշ:

Րօմա 6 աղուստ.
Պու կիւն Նաբօլիտէ 100 քիշի վէ սաիր մահալլէրտէ 60 քիշի գօլէրատան վէֆաթ իթմիշ տիր:

Պէրլին 6 աղուստ.
Իւչ իմբէրաթօրլարըն միւլագաթը՛ սէպթէմպէրին 13ինտէ վուգու պուլաճագ տըր:

Մարսիլեա 7 աղուստ.
Պու կիւն պիր քիշի գօլէրատան վէֆաթ իթմիշ տիր:

Թուլօն 7 աղուստ.
Պու կիւն պիր քիշի գօլէրատան վէֆաթ իթմիշ տիր:

Մատրիտ 7 աղուստ.
Պու կիւն Ալիգանթ վէ հէվալիսինտէ գօլէրատան 10 քիշի վէֆաթ իթմիշ տիր:

Րօմա 7 աղուստ.
Պու կիւն Նաբօլիտէ 100 վէ սաիր մահալլէրտէ 50 քիշի գօլէրատան վէֆաթ իթմիշ տիր:

ԱԶԳԱՅԻՆ

Մաթթէէսսիւֆ ալըդըմըզ մալիւմաթա կէօրէ, Բաթրիգ Աժէն. Տ. Ներսէս Սրբազան հազրէթլէրինին խասթալըղը պու կիւնլէրտէ եինէ քեսպը շիտտէթ իթմիշ օլմագլա, զաթը հազրէթը Թաճտարիլէրի Բաթրիգը միւշարիլէյհ հագգընտա էօթէտէն պէրու մէպզուլ օլան թէվէճճիւհաթը ճիհանգըյմէթը Շէհինշահիլէրինէ պիր էսէր ճէտիտ օլմագ իւզրէ պէրայի իսթիֆսարը խաթըր տիւնքի կիւն րուհանիի միւշարիլէյհին նէզտինէ իքի եավէրը մախսուս իզամ պույուրտուգլարը կիպի, պէրայի թէտավի սէրթապիպը հազրէթը Շէհրիյարի Մավրօեէնի բաշա հազրէթլէրինի տախի պիլիրսալ պէօյլէճէ Բաթրիգ Սրբազան հազրէթլէրինի էլթաֆը պինիհայէի Միւլիւքեանէլէրիյլէ թալթիֆ վէ թէսրիր պույուրմուշլարտըր:

Բաթրիգ Տ. Ներսէս Սրբազան հազրէթլէրի տիւն կիճէյի ֆէնա հալտէ կէչիրմիշ իսէ տէ, պու կիւն կազէթամըզըն թապ իտէճէյի միգտար սըրատա մաքէմիւնիյէ ալըդըմըզ խապէրէ կէօրէ, միւշարիլէյհ հազրէթլէրի պու սաաթ պիր աղ էյիյէ տէօնմիւշ տիր:

—

ԷՉՄԻԱԾԻՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԼԸՂԸ

Կազէթամըզըն թապը հէնուզ խիթամ պուլմագտան Էչմիածին Կաթողիկոսլըղընա տաիր աթիտէքի թէլէկրաֆ վիւրուտ իթմիշ տիր:

Բէթէրսպուրկ 7 աղուստ.

Զար՛ ուսուլը ինթիխապաթտա վուգու պուլան սուի իսթիմալտէն տօլայը կաթողիկոսլըգ ինթիխապընը ֆէսխ էյլէտի:

—

Շարիվարի Լուտէր Դուֆֆէնեան նամ րիսալէնին 12 ինճի նումէրօսը նիւսխէսի նէշր օլունմուշ տըր:

ՖՈՒՉԷՈՒՆՈՒՆ ԹՕՓԱ ԹՈՒԹՈՒԼՄԱՍԸ

(Թամամ)

Ֆրանսա իլէ Չին պէյնինտէքի մուհարէպէ, ճումաա էրթէսի կիւնիւ Ֆուչօ լիմանընըն Թօփա Թութուլմասը իլէ քիւշատ օլունմըշ տըր․ վէ մաէթթէէսսիւֆ պէյան իտէրիզ քի, Ֆրանսըզլարըն մէզքիւր մուհարէպէտէ կէօսթէրմիշ օլտուգլարը մէրհամէթսիզլիք վէ ազէքլիք շանընա եագըշմայան հալլէրի, կէրէք Ամիրալ Գուրպէյէ վէ կէրէք Ֆրանսըզ սանճագընա պիր այըպ օլաճագ հալտէ պուլունմըշ տըր։

Մուհարէպէյի մէզքիւրը կէօզլէրի իլէ կէօրմիւշ օլան մուխպիրիմիզ, «Ֆուչօնուն Թօփա Թութուլմասը լինսանա նէֆրէթ կէթիրէճէք պիր սուրէթտէ իճրա օլունմըշ տըր» տէյօր։

Չին տօնանմասընը Թէշքիլ իտէն օն պիր գըթա սէֆինէլէրին էքսէրիսի, ղայէթլէ միւսէլլահ տօգուզ գըթա Ֆրանսըզ սէֆինէլէրինին եանընտա, էքսէրիսի չայտա իշլէյէն վէ գըլըճտան գըլըճա նագլիյէ խըտմէթինի իճրա իտէն վէ չօճուգ օյունճաղը հալինտէ պուլունան ուֆագ սէֆինէլէր իտիլէր․ վէ պունլարըն իտէճէք մուխալիֆէթլէրինէ եէտի տագըգա ղարփընտա ղալէպէ իտիլիպ, իշլէրի պիթմիշ իտի։

Պու ճիհէթ իլէ Ֆրանսըզլար, արթըգ մէճալլարը գալմամըշ վէ պաթմագ իզրէ պուլունմըշ օլան Չին սէֆինէլէրինին Թէսլիմ օլմալարընա տա միւսաատէ իթմէտիլէր։

Չին սէֆինէլէրի արթըգ աթէշլէրինի քէսմիշլէր իքէն, Ֆրանսըզլար սաաթլարճա եինէ անլէրի Թօփա Թութտըլար։

Չինլիլէրին Թօփ տուպալարընտան պազըլարը, պիր օն պէշ տագըգա գատար քէսիք քէսիք աթէշ իթմէյէ տէվամ իտիւպ, սաղ … տէնիզէ աթտըլար։

Եօլճուլարըն վէ եարալըլարըն սույուն իւզէրինտէ Թէմէվվիւճ իթմէքտէ օլտուգլարընը կէօրմէք տէհշէթլի պիր մէնզարէ իտի․ վէ մուհարէպէյի պաշտան պաշա քէնտի կէօզլէրի իլէ կէօրմիւշ օլան մուխպիրիմիզին պէյանընճա, հազըր պուլունան սէյիրճիլէրին քեաֆֆէսի տախի չու էֆքեարտա պուլունմագտա իտիլէր քի, Չին սէֆինէլէրի տէրհալ միւզմէհիլ իտիլիր իտիլմէզ, արթըգ օնտան սօնրաքիսի պիր մուհարէպէ օլմայըպ, սըրֆ պիր գըրգըն եանի Չինլիլէրին տօղրանմասը իտի։

Դարղաշալըգ, գարա իւզէրինտէ տախի քէնտի տէհշէթլի հիւքմինի իճրա իթմէքտէն կէրի գալմատը։

Սաաթ 2տէ Ֆրանսըզլար Թէրսանէնին իւզէրինէ աթէշէ պաշլատըլար, վէ Թէրսանէ իլէ պիրլիքտէ, ճիվարտա պուլունան էպնիյէլէրի, իսթիհքեամլարը, գըշլալարը, վէ հաթթա քէօյլէրի տախի Թօփա Թութտըլար, վէ գարատա պուլունան Չին պաթարեալարը սաաթ իքի տօղրու աթէշի քէսմիշլէր իքէն, Ֆրանսըզլար սաաթ պէշէ տէկին կիւլլէ վէ գումպարա եաղտըրմայա տէվամ իթտիլէր։

Բազար կիւնիւ Եօլլէյին Ֆրանսըզլար, գանն օլունտըղը իւզրէ նագլիյէ սէֆինէլէրինի խարապ իթմէք, քէօյլէրի քիւլ Թաճիլ էյլէմէք, վէ Թէրսանէնին էթրաֆընտա պուլունան Թէբէլէրի գապթլարընա կէչիրմէք մագսատի իլէ, Թէքրարէն աթէշ իթմէյէ պաշլատըլար։

Մուխպիրիմիզ սօն Թէլէկրաֆընը քէշիտէ իլէտիյի զէման, հէր նէ գատար Չինլիլէր արթըգ օ ճիվարլարտա հիչ պիր կէօսթէրիշ իթմէմէքտէ իտիլէր իսէ տէ, Ֆրանսըզլար հալէա Գանթօօ եագընընտա պուլունան գըշլալարը վէ օրտուկեահլարը Թօփա Թութմայա տէվամ իթմէքտէ իտիլէր։

Իշպու պու գատար լիւզումսըզ խարապիյէթ վէ մէրհամէթսիզլիք պուլունան պէօյլէ պիր մուհարէպէնին հիքեայէսի Ինկիլիզլէրին Թէէսսիւֆ վէ Թէաճճիւպ տույղուլարընը Թահրիք իլէյէճէք տիր։

Հաթթա մուհարէպէնին նէ գատար չարէսիզ տէհշէթլէրի պուլունտուղունը պիլէնլէր պիլէ չու էֆքեարտա պուլունաճագլար տըր քի, Ամիրալ Գուրպէ, մէտէնի միլլէթլէր պէյնինտէ ճարի օլան մուհարէպէ ատէթլէրինի աթագ այթընա ալտըգտան պաշգա, քէնտի հիւքիւմէթի Թարաֆընտան վէրիլմիշ օլտուղու ան… լաշըլան Թալիմաթլար իլէ քէն… տախի խայլիճէ Թէճավիւզ իյլէմիշ տիր։

Քէնտիսինէ, Ֆուչօ Թէրսանէսինի Թօփա Թութմագ էմրի վէրիլմիշ իտի քի, Թապիի, գարշը տուրան իսթիհքեամլարըն վէ սէֆինէլէրին Թօփա Թութուլմալարը տախի մուամէլաթը մէզքիւրէնին տախիլինտէ պուլունմուշ օլաճագ իտի իսէ տէ, արթըգ մէճալլէրի գալմամըշ օլան սէֆինէլէրէ վէ եարալը ատամլարա ասլա մէրհամէթ կէօսթէրմէքսիզին մուհարէպէյի տէվամ իլէյէճէք տայիր, մէզքիւր Թալիմաթլա Ֆրանսըզլարըն իւզէրինէ պիր վազիֆէ տախի վազ օլունմուշ տէյիլ իտի։

Թօփա Թութմագ իչի, պիր մագսատա վասըլ օլմագ իչին պիր վասըթատան իպարէթ տիր․ եանի պիր չէյի եա խարապ վէ եա խօտ զապթ իթմէք իչին տիր։

Հալպուքի Փարիզ իտարէյի մէրքեզիյէսի Ամիրալ Գուրպէյէ վէրտիյի Թալիմաթտա Ֆուչօ Թէրսանէսինի զապթ իթմէյէ տէյիլ իլլա խարապ իթմէյէ մէմուր օլմուշ օլուն․ պէօյլէ օլտուղու հալտէ Ֆրանսըզ Ամիրալը, քէնտի աթէշինի քէօյլէրին իւզէրինէ եաղտըրմագ իչին տա … կէն տա քէնտի մագսատընա նայիլ օլամազ իտի, վէ մուհարէպէ գանունլարընըն քեաֆֆէսի տախի արթըգ աթէշլէրինի քէսմիշ օլան կէմիլէրէ, Թէսլիմ օլմագ իսթէյէն Թայֆալարա … իզին վէրմէյի ամիր տիր։

Արթըգ մուհարէպէ իտէճէք հալլէրի գալմամըշ օլան կէմիլէրի Թօփա Թութմագ, անլէրի պաթըրմագ, վէ հավաեա ուչուրմագ, Թայֆէլէրի՝ տէնիզէ աթըլմալարը մէճպուր գըլմագ, եարալանմըշ վէ տէնիզտէ պօղուլմագ իւզրէ պուլունմուշ օլան ատամլարը տէնիզտէ եէնիտէն Թօփա Թութմագ, վէ կէրէք պիր աթէշէ տէվամ իթմէք, վէ տէնիզ գուրսանլարը օլմայըպ իլլա մաղլուպ օլմուշ պուլունան ասքերլէրէ վէ Թայֆալարա ճանլարընը գուրթարմալա մէյտան վէրմէմէք, նամուսլու պիր մուհարէպէ իշի օլմայըպ, սըրֆ պիր պարպարլըգ իշի տիր։

Աճէպա պէօյլէ պիր պարպարլըգը պիր Ինկիլիզ Ամիրալը իճրա իթմիշ օլսա իտի, Ֆրանսըզլար նէլէր տէմէյէճէքլէր իտի․ արթըգ օրասընը հէր քէս քէնտի քէնտինէ խեալ իտէպիլիր։

Ինկիլիզ սէֆինէլէրի Իսքէնտէրիյէյի Թօփա Թութտուգլարընտա, գալէլէրտէն վէ Թապիալարտան պէօյլէ աթէշլէրի քէսիլմիշ կիպի, Ինկիլիզլէր տախի ան… իւզէրինէ քէնտի աթէշլէրինի քէսմէյէ էքթիֆա իտիլէր իտի … րինտէ պիր եարալը Մըսըրլը գըլըճտան կէչիրիլմէմիշ … Ամիրալ Սէյմուր տախի, արթըգ գարշը գօյաճագ հալի գալմամըշ պիր սէֆինէ վէ մուհաֆազայը գալմամըշ Թայֆէլէր իւզէրինէ կիւլլէ եաղտըրմագ իսթէմէմիշ տիր։

Ֆրանսըզլար պիզէ տօսթ պիր միլլէթ տիր, Ամիրալ Գուրպէնին եագըշըգսըզ հարէքէթինի Թագպիհ իթմէքտէն կէրի տուրամայըզ․ վէ իշպու հալ, ումում Ավրուպա միլլէթլէրինին իւզէրինէ պիր ֆէնա Թէսիր իճրա իտէճէք վէ Չին մէմլէքէթինտէ պուլունան Եվրօպալըլարըն Թէհլիքէսինի արթըրաճագ տըր, վէ պու Թէհլիքէնին արթաճաղընը կէօսթէրմէք տախի եիւմնիւթ օլամայաճագ տըր։

Ֆրանսըզլար պու եօլտա պիր մուհարէպէ իթմէք իլէ Չինլիլէրէ պիր ֆէնա իպրէթ կէօսթէրմիշլէր տիր, վէ իլէրուտէ ախզը ինթիգամ տույղուլարը պարլատըգլարընտա, Չին մէմլէքէթինտէ պուլունան Եվրօպալըլարըն հալի նէ օլաճագ տըր։

Հէր իքի Թարաֆըն տախի արզուսու, պիթարաֆ տէվլէթլէրին այագլարընը տա արպէտանըն իչինէ սօգմագտան իպարէթ կէօրինիւր։

Պիր Թարաֆտան Չին տէվլէթի էօյլէ հիսապ իթմէքտէ տիր քի, էկէր Ֆրանսա, աճնապիլէրէ աչըգ պուլունան լիմանլար իւզէրինէ պիր հիւճում իտէր իսէ, Ինկիլթէրրա վէ Ալէմանիա տէվլէթլէրի Չինլիլէրին Թարաֆընա կէչէճէքլէր տիր։

Տիկէր Թարաֆտան Ֆրանսա տէվլէթի տախի շիւպհէսիզ շունու հիսապ իթմիշ օլմալը տըր քի, Չինլիլէր Եվրօպալըլարա գարշը պիր ֆէնալըգ իթմէյէ գալգըշտըգլարընտա, Չին տէվլէթի ումում աւունէա միւտախէլէսինտէ խէթալը պիր հալտէ պուլունմուշ օլաճագ վէ հէր քէս քէնտիսինէ գարշը տեօնէճէքլէր տիր։

Իմտի պու չիֆթ Թէհլիքէյէ գարշը քէնտիմիզի մուհաֆազա իթմէյէ պագմալըյըզ։

Տէմէք քի Ֆրանսըզլար, տիկէր տէվլէթլէրի տախի քէնտի Թարաֆլարընա չէքիլմէք իչին մախսուսէն Չինլիլէրի Եվրօպալըլարա գարշը Թահրիք իտէճէքլէր տիր․ Փագաթ Ֆրանսա մուհարէպէ խիթամ պուլմագտան էվվէլ քէնտիսինէ տէյիշմէքսիզին միւսթէֆիտ կէթիրէճէք վագալարը հիսապա ալմագ սըզըն, պէօյլէ պիր մուհարէպէյի տէրտէսթ իթմէք տէյէճէքլէր տիր։

Վագա պիզիմ պու մուհարէպէ սէպէպի իլէ Թէհլիքէ Թահթընտա պուլունաճագ … Թիճարէթէ մէնֆաաթլարըմըզ վար տըր։

Փագաթ Ֆրանսայըն, իշի պէք աղըրլաշտըրմասընը արզու իթմիյորըզ․ սէպէպի եալընըզ Թիճարէթէ մէնֆաաթլարըմըզըն Թէհլիքէտէ պուլունաճաղը տէյիլ տիր։

Փագաթ Ֆրանսըզլարըն, իշի պէք աղըրլաշտըրմասընը արզու իթմէմէքլիյիմիզ, եալընըզ Ֆրանսա հագգընտա հիսս իթտիյիմիզ տօսթլուգտան Թէվէլլիւտ իլէմիշ տիր։

Վէ պու արզումուզ, պիզէ հիմայէթ վէ պիզէ գըսգանըլըգ, … Թէհլիքէյի պիթթէքրար կէօսթէրմէք իչին տիր։

Ֆագաթ իշին իչինտէ պիզիմ պաշգա պիր ալէագատարլըղըմըզ տահա վար տըր։

Ֆրանսըզլար, Ալէմանիայը տա կէօզէթմէլի տիրլէր։

Մ․ Ժիւլ Ֆէրրի էյի պիլմէլի տիր քի, Ալէմանիա տէվլէթի, Չին միւշքիլինին պիր եա տիկէր սուրէթլէ քէնտինէ խայըրլը օլմասընը չալըշաճագ տըր․ վէ Ֆրանսըզլար հէր նէ գատար պունու իգրար իթմէմէք իսթէմէյօրլար իսէ տէ, պիր էյիճէ իշին փարգընտա պուլունմըշ օլմալարը լազըմ կէլմէքտէ տիր։

ՄԷՔԵԱԹԻՊ

ՊԱՐԹԸՆ

Շէհրը մէզքիւրտէն օգոստ. 9 Թարիխլիյէ մաթպուամըզա եազըլան խուսուսի պիր մէքթուպ տըր․

Կազէթայի միւթէպէրրիգին 2094 Նիւմէրօյը Նիւսխասընտա մունտէրիճ մէքթուպըմտա, Պարթընըն ահվալի հագգընտա վէրմիշ օլտուղում պազը մալիւմաթը իշպու մէքթուպում իլէ իքմալ ու իթմամ իտէրիմ։

Գասապամըզըն իքի ճիհէթինտէն ճէրէյան իտէն Նէհրլէրին քէմէր քէօփրիւլէրինի վէ Նէհրը մէզքիւրտէ պիր տէլիգանլընըն գարգ ու մահվընը մէզքիւր մէքթուպըմտա Թարիֆ իթմիշ իտիմ։

Նէհրը տիկէր իսէ գասապանըն արգա Թարաֆընտան ճէրէյան իտէր, վէ պունտա տէրինլիյի հասէպիլէ էմթաալի Թիւճճարիյէյի համիլ սէֆայն վէ մէրաքիպը պահրիյէ սարբէ պուլունուր։

Պինաէն ալէյհ քէրէսթէ Նագլինէ արապաճըլար իչին սուհուլէթլի օլան եօլու իլէ մէշհուր Եայլէ եօլու ալայը … լէրճէ ամէլէնին իշ իւզէրինտէ պուլունմասը, վէ գասապամըզըն ումուրը Թիճարէթճէ օլան սէրպէսթ ախզ ու իթասը վէ տախիլի էմթաանըն եանի մէքիւլաթ ու մէշրուպաթըն ուճուզ ֆիյաթը պուլունմասը …

… պէրու իթմամընա կէրմիշէթ վէ գալըրէթ իտիլէն շօսէ Թարիգի … հուսնիւ խիթամ օլտուղու, Պարթընը պիլհասսա շէնլէնտիրէճէք տիր․ զիրա պուրայա 10—12 սաաթ մէսաֆէսի օլան Զաֆրանպօլու, Տատա, Կէչէնօս, Օլօս վէ Էֆլանի հէվալիսի էհալիլէրի էմրը Թիճարէթ վէ Թէայյիւշլէրի իչին ումուրը զիրաաթտան զիյատէ քէրէսթէ գատ վէ Պարթընը Նագլ վէ Ֆիւրուխթընա ալըշմըշ օլտուգլարընտան, մէսաֆէի մէզքիւրէ շօսէ աչըլմագտան էվվէլ Թագրիպէն եօլլար օլտուղու հալտէ, չիմտի օրալարտան քէրէսթէ Նագլի՝ եօլըն Նըսֆ տէրէճէսինէ ինմիշ օլմասը հասէպիլէ պէք գօլայ օլմըշ տըր։

Մէզքիւր շօսէ Թարիգի ազ պիր միւտտէթ զարֆընտա պէք գիյմաթլը իշլէրի կէօրմիշ վէ պունա սէպէպ իսէ գուրպու վէ մահալլաթտան հիչ խաթըր վէ կէօնիւլէ պագըլմայարագ սէվգ իտիլէն Նուֆուսըն պէհէր կիւն 7—800իւ Թէճավուզ իթմէսի վէ լաքին սէպէպը ասլիսի իսէ գայմագամըմըզ Էտհէմ պէյ էֆէնտինին տիրայէթ վէ ֆէթանէթի տիր։

Միւմաիլէյհ՝ միւլք ու տէվլէթէ լուզում ու չէպ ճանսիփարանէ խըտմէթ իտէր պէնտէկեանը տէվլէթտէն օլուպ, կէրէք պու շօսէ վէ կէրէք մէքթէպը իպթիտաի նամըյլա Թէէսիս իթտիրտիյի պէք մուքէմմէլ վէ միւհքէմ քեարկիր պինա՝ Թէրագգըյաթը վէլայէթ ճիմլէ ասարընտան օլուպ, մէքթէպը մէզքիւր պէհէր տիրհէմ Թաալիմ պու հաֆթա պէ-սատէ իլէ հիւսնիւ խիթամ օլմուշ տըր։

* *

Ահվալը միւլքիյէմիզ մէտհէ շայան մէվգըտա տէյիլ իսէ տէ մէքթէպին մէսարիֆինէ մէտար վէ 30 խանէնին քիւլլիյէթլի վէրկիսինէ սուհուլէթ օլմագ իչին, գահմամըզ Տ․ Գալուստ Հայը՝ Թախսիսաթընտան 500 գըրուշըն Թէրք վէ միլլէթի քէնտիսինէ միննէթտար էյլէմիշ օլտուղու, մումաիլէյհին իշպու միլլէթփէրվէրլիք վէ մէարիֆփէրվէրլիյինի պիթթաղտիր քէնտիսինէ պէյանը Թէշէքքիւր էյլէրիզ։

* *

Տիմրիյին գահմամը՝ գօլունըն կըլըղընը պագտըրմագ իչին պուլունտա էյլէնմէքտէ օլտուղուն, գըըղ գօլու իլէ Պատապագա տավէթ օլունտու։ Պունա իսէ տէրիզլէրի տայանամայըղըմտան, միւրաճաաթ իթտիյիմտէ, 8 այ էվվէլ գըըլըմըշ վէ Տիմրիքտէ մէվթութիյէթ վէ այնէն այնիլէրի իճրա իտէր օլտուղունը անլատըմ։ Պունուն Դաւանութիւնըմըզա գարշը օլուպ օլմատըղը՝ Իսթանպօլ կրօն. ժողովոյն րէյինէ մէնութ պուլունմըշ օլտուղունտան, պէյանը հալէ միւճաաւէրէթ իտէրիմ։ Հէքիմ վէ գըըղը՝ Թարաֆընտան վէրիլէն սօն ճէվապա կէօրէ, էյիլէնմէսի քօլէնին մէզարտան տիրիլմէսինէ պէնզէր իմիշ, եանի միւմքին տէյիլ իմիշ։

(2)

ԳՈՆԹԷՍ ՍԱՐԱ

ՄԻՒԹԷՐՃԻՄԻ

ԱՆՏՈՆ ԱԼԻՔ

ՊԻՐԻՆՃԻ ԳԸՍՄ

Ժէնէրալ Սէվրագ 1870տէ վագը օլան Ալէմանիա իլէ Ֆրանսա մուհարէպէսինտէ Ռէն Թարաֆընա սէվգ օլունան օրտուլարտան պիրինին գօմանտանլըղընա Թային օլունուպ, Ֆրանսըզ օրտուլարընըն տուչար օլտուգլարը իլք հէզիմէթլէրտէ հազըր պուլունմըշ, վէ աղուսթոսըն 14 ինտէ, օրտուսընը Վէրտէօն մէվգիինէ տօղրու իլէրիլէթիրքէն, պրէնս Ֆրէտէրիք Շարլընըն օրտուսունուն պազը գօլլարը քէմալը շիտտէթլէ Փօրնի նամ մահալտէ իւզէրինէ հիւճում իթտիյի սըրատա, քէնտի մայէթինտէ պուլունան օրտու ղալէպէյէ նայիլ օլարագ, Ալէման օրտուսունուն կէրի չէքիլմէյէ մէճպուրիյէթինի կէօրմիւշտէ, պիր արալըգ մէմնուն օլմուշ վէ տուշմէնին իւզէրինէ եագմուր կիպի կիւլլէ եաղտըրարագ իլէրլէյէ տօղրու եիւրիւմիշ, վէ Ալէմանլար Թէքրար Փօրնի քէօփրիւսինէ տօղրու հէր տէօնիւշլէրինտէ ինէ կէրի բիւսկիւրտիւլմիշլէր իսէ տէ, չի չարէքի Ժէնէրալ Սէվրագա Թէսատիւֆ իտէն պիր տուշմէն կիւլլէսի՝ Սէվրագը վուրուպ եէրէ տիւշիւրմիշ, վէ շու հէլագ հալինտէ տախի կէօզլէրի տուշմէնէ տօղրու չէվիրմիշ վէ Փիրարլէրինտէն տօլայը ըլհամը մէսրուր էյլէմիշ, վէ մուախխարէն զէվճէսի սաատէ իլէ ճիկէրպարէսի օղլունա «սէֆիլ գարըճըղըմ, Նազլը էվլատըմ» տէյէրէք խիթապ էյլէմիշ, վէ քէմալը Թէլաշ իլէ եանընտա պուլունանլարա օլան գայիւրթանա միւթէվէճճիհ օլարագ «սէօյլէյին իմփէրաթօրա, աղէրի պիր մէրէքէպ Թօփլամագ կէթիրսին իտէր։ Պիրտէն հիւճում իթմէսին, պու տիւշմէն իլէ պաշա չըգըլմագ»․ տէյիպ բուհունու Թէսլիմ իթմիշ տիր։

Գանլը էլի՝ տօսթունուն վէֆաթը խապէրինի ալտըգտա, տիւչարը հէյրէթ օլմուշ տըր։ Կիւնտէն կիւնէ ֆէնալաշմագտա օլան ահվալ վէ վուգուաթը միւշահէտէ … իթմէքէ պիր գաթ տահա միւքէտտէր օլուպ, Ժէնէրալ Սէվրագըն պէօյլէ Նամուսլու սուրէթտէ հայաթընը Նէթիճէ պուլմասընա հասէտ իթմէքտէ օլտուղու հալտէ, Սէտանտա … Թութուլմագ, մաղլուպ վէ մէնզուլ օլան վէլի Նիյմէթի իմփէրաթօրտան այրըլմայըպ, Վիլհէլմհէօհէյէ գատար պէրապէր կիթմիշ տիր։

Ժէնէրալ Սէվրագըն մախտումու Բիէր Սէվրագ, Հէնուզ մէքթէպինտէն չըգմըշ օլմագլա, Փօրնիտէ գահրամանանէ վէֆաթ իտէն պէտէրինին ինթիգամընը ալմագա մուգթէտիր օլամամըշ տըր։

Մատամ Սէվրագ, օղլունուն պու սէօզլէրինէ իւթէր իւթէր կիւլիւմսէր, վէ պու խայալլէրին մէվգըի իճրայէ կէլէճէյինի իթիմատ իթմէզ իտի …

Նիհայէթ Բիէր պայղա գալգարագ, վէ … մէքթէպինտէն … սաաթ սաաթ տօլաշմագտա իտի։

ԽՈԹԻՖԱ

Մուշտա մեռաբիֆի Ազգանուէր Հայուհեաց Ընկերութիւնն պէտէնինտէն Թեսվիյէ օլունարագ Միացեալ Ընկերութիւնն Թահթը հըմայէսինտէ քիւշատ օլընան գըզ մեքթէպինին իքի մուգթէտիր վարժուհիլէրինին 20 այըդ խըռաճէթը մուգտէմանէլէրինի մուպէյյին մուխթասար պիր րաբօրթօ մագամընտա օլան իսթիֆանամէլէրինի պէր վեճհը աթի այնէն տէրճ իտէրիզ ։

Մէքթէպ իսթիֆանամէտէն անլաշըլտըղընա կէօրէ, զիքր օլընան վարժուհիլէր՝ էսասը տախրիյէտէն տօլայը, եանի Միացեալ Ընկերութիւնն օ ճիհէթտէքի մուտիրը ումումիսի պուլունան Սարըեան էֆէնտինին պաշը իւզաթը սէպէպիյլէ իսթիֆա իթմէքտէ օլտըգլարընտան, պու պապտէ հէմ Ազգանուէր Հայուհեաց վէ հէմ Միացեալ Ընկերութիւնն Գործ. ժողովլարընըն նազարը տիգգաթլարընը ճէլպ իտէրիզ ։

ՊԱՏՃԷՆ ՀՐԱԺԱՐԱԿԱՆԻ

Մեծապատիւ Համբարձում Էֆէնտի Գազազեան, Վ. Առնեապետի Տնօրէն Ժողովոյ Հայոց Միացեալ Ընկերութեանց ։

Վերջին անգամ Ընկերութեան կողմանէ Հազարեան ստորագրութեամբ առ մեզ քաշուած յուլիս 18 Թուականաւ մի հեռագիր զարմանօք ստացանք և համակերպեցանք նորա պարունակութեան, առանց գիտնալու թէ՝ ուսկից ծագում առած էր այդ օրինակ մի հեռագիր, այլ բաւական ժամանակներէ ի վեր, առանց մեր ուզելուն, մեր և ընդհ. Տեսուչ Սարըեան էֆ.ի մէջ յառաջ եկած խնդրոյ ստուգութեան և միանգամայն յանցաւորին պատժուելուն մասին մեր կողմանէ Պատ. Ժողովոյդ ուղղեալ այլևայլ Թուականներով գրութիւններն անպատասխանի մնացած միջոցին իսկ, Սարըեան էֆ.ի կողմանէ դարձեալ մի այլ խնդրոյ առթիւ մեզ նկատմամբ գրուած մի նամակի կարևորութիւն տալով փութացիք մի յանգիմանագիր ուղղել մեզ, յորմէ յետոյ մի երկրորդ նամակով խոստացաք խնդրոյն ճշմարտութիւնն երևան հանել. բայց ցաւ է մեզ յայտնել թէ՝ մինչև այսօր Ձեր այդ խոստման արդիւնքն մեզ անծանօթ մնաց, թէպէտ Սարըեան էֆ.ի մեզ նկատմամբ գրածներուն ամբողջովին զրպարտութիւն լինելն Առաջնորդարանէն վաւերացեալ թղթերով Պատ. Ժողովոյդ ծանուցուեցաւ ։ Այս անմեկնելի լռութիւնն՝ զմեզ այլ և այլ կասկածանաց ենթարկելէ զատ, մեզ հաւատացնել կուտայ թէ մի մասնաւոր ջանք կը լինի արդարութիւնն ծածկելոյ, եւ մեք, խնդրոյ սկիզբէն իսկ՝ խորհելով թէ վերին և ստորակարգեալ պաշտօնէից մէջ բացուած խնդրոյ մէջ, միշտ ստորակարգեալ պաշտօնէից իրաւունքն կըրնար ոտնակոխ լինել, մեր հրաժարական մատուցինք. այլ ի վերջոյ Պատ. Ժողովոյդ՝ խնդրոյ ըստուգութեան համար լրած խոստումն և Ընկերութեանդ ծախսերուն յանօգուտս վատնուած չըլլալու գաղափարն և մեր ըստանձնած Նուիրական պաշտօնն ու պարտականութիւնն անթերի կատարած ըլլալու փափաքն զմեզ ստիպեցին մնալ մեր պաշտօնին մէջ ցաւարտ Բ. շրջանի, և այնու նաև ի ձեռին ունենալ աշակերտուհեաց քանամսեայ միջոցի մէջ ունեցած յառաջդիմութեան գրաւոր ապացոյցներն, որովք պիտի յայտնուէին աշակերտուհեաց նկատմամբ մեր տարած յոգնութիւնքն, և որոց մի օրինակն առանց սրբագրութեան ներկայիս հետ պիտի ստանաք ։ Այսօր գոհ և ուրախ սրտիւ կընամք յայտնել թէ մինչև իսկ գիր չը ճանչցող աշակերտուհիներ վերոյիշեալ ժամանակամիջոցի մէջ յաջողեցան լաւ ընթեռնուլ, ընթերցածնին հասկընալ և յետոյ զայն ի գիր առնուլ, և ուսմանց յայտագրէ դուրս եղած հարցմանց իսկ լիուլի պատասխանել այլևայլ առարկայից մէջ ։ Այս կէտերն կը գրեմք ոչ թէ մեր անձին գովեստ կարդալու համար, այլ ճշմարտութիւնն խաստովանած լինելու համար, ինչպէս Դուք ևս պիտի տեսնէք աշակերտուհեաց գրութիւններէն ։

Արդ, նկատելով որ մեր խնդրոյ լուծումն օր աւուր կը յետաձգի և յայտնի չէ թէ Պատ. Ժողովդ ե՞րբ իւր վճիռը պիտի տայ, և թերևս ինչպէս քիչ յառաջ յայտնեցինք, յանցաւորին մի գլխաւոր պաշտօնեայ լինելն նկատողութեան առնելով ստիպուեցաք կամ պիտի ստիպուիք արդարութիւնն ծածկել. մեք ևս առանց սպասելու մեր պայմանագրի լրանալուն, որուն դեռ երեք ամիսներ կը մնան, և ուղևորութիւնս ձմեռնային ցուրտ և սաստիկ եղանակներուն չթողլու համար, կը հարկադրուինք այժմէն մատուցանել մեր հրաժարականն, զոր ընդունելնիդ յատկապէս կ՚խնդրեմք, և պարտ կը համարինք Ձեզ յայտնել թէ՝ ներկայ հրաժարականներնուս Ձեզ հասած թուականէն մի քանի օր յետոյ ճանապարհ կ՚ելնենք ։

Ընդունեցէք մեր խորին յարգանաց հաւաստին,

Վարժուհիք Հայոց Միաց. Ընկ.
Մշոյ օրիորդաց վարժարանին
Մարիամ և Աղաւնի
Ն. Աճէմեան

24 յուլիս 84
Մուշ

ԹԷԼԿՐԱՖ

Ճէպէլը Լիպնան Թահրիրաթը Թիւրքիյէ միւտիրի Նասիֆ Բիւ վէ Ժանտարմա միւֆէթթիշի Խօնաթի էֆէնտիլէրէ րիւթպէի սանիյէ սընֆը սանիսի,

Ճէպէլը Լիպնան Թելեկրաֆ միւտիրի Յովհաննէս էֆէնտիյէ րիւթպէի սալիսէ,

Միւթէրճիմլէրանտէն Բօնթանա էֆէնտի Խօճուեսինէ րիւթպէի սանիյէ սընֆը միւթէմայիզի Թէվճիհիյէ, տէօրտիւնճիւ րիւթպէտէն պիր գըթա Մէճիտինիշանը,

Տէրսիմ վիլայէթի իտարէ մէճլիսի ազասընտան Հաճի Իսհագ պէյէ միրիւլ իւմէրալըգ րիւթպէսի թէվճիհ պույուրուլմուշ տըր ։

* *

Ճէպէլը Լիպնան ագլամ միւտիրի Քիւրքճեան Գրիգոր էֆէնտիյէ իւչիւնճիւ Մէճիտի,

Ճէպէլը մէգքէմէ մէճլիսի իտարէ բիյասէթի վէքիլի Միրը Սա-լիմ Շէհապէյէ տէօրտիւնճիւ Օսմանի,

Ճէպէլը մէգքէմէ ժանտարմա սէր Թապուրի Տօգթէօր Ալէքսանտր էֆէնտիյէ տէօրտիւնճիւ Օսմանի,

Ճէպէլը մէգքէմէ Թահրիրաթը էճնէպիյէ միւտիրի Տէպպաս էֆէնտիյէ տէօրտիւնճիւ Մէճիտի նիշանը իհսան պույուրուլմուշտուր ։

ՄԻԽԹԷՖԵՐՐԻԳԱ

Պրուսատան ալաֆը սէպտէմպէր 3 Թարիխլիյէ Մէքթուպ կաղէթասընա աթիտէքի մէքթուպ եազըլմըշ տըր ։

«Գօզա Թիճարէթիյէ մէշղուլօլան իբէք ֆապրիգաթօրլարըմըզ վէ Թիւճճարլարըմըզ՝ բուսունամ միւտիրի Րիֆաթ պէյին աթվարը պինգիլանէսինէ բէք զիյատէ հիտտէթ իթմիշլէր տիր ։

«Կէչէն բազար էրթէսի կիւնիւ պազը քիմսէլէրին Խօջրէտէն տօլայը գալան պազը աէյնլէրի պուլունմայըլ, միւտիրը մումաիլէյհ՝ մէպլաղը մէզպուրը Թալէպ իթմէք իւզրէ քէնտի ատամլարընը կէօնտէրմիշ իսէ տէ, իշ վազէթը օլըրըլըտան, ասհապը տէյն պիր սաատ սօնրա Թէէտիյէսի տէյն իտէպիլէճէքլէրինի պէյան էյլէմիշլէր տիր ։

«Գու ճէվապ միւտիրը մումաիլէյհի խօշնուտ իթմէյիպ, մումաիլէյհ՝ էօյլէնտէն սօնրա գօզա միւպայաասընը մէն իթմիշ, վէ պիր տէրէճէյէ գատար քէնտիսինէ մէրպուտ պուլունան տելլալ վէ մէմուրլարա պիր չէյ սաթմամալարընը Թէնպիհ էյլէմիշ տիր ։ Ֆապրիգաթօրլար վէ Թիւճճարլար՝ միւտիրին իշպու Թավր ու հարէքէթիյէ քէնտի հայսիյէթլէրի սէքթէտար օլտուղունը կէօրէրէք, գաթը մումաիլէյհա Թա գարար վէրմիշլէր, վէ օ վագըթտան պէրու պիր չէյ միւպայաա իթմէմէքտէ պուլունմուշլար տըր ։ Շէհրտէ վէ ճիվարտա պուլունան ֆապրիգաթօրլար՝ էյլէրինտէ պուլունան մալլէրի սաթամամագտա օլմալարընտան նաշի միւքէտտէր տիրլէր ։ Իշպու գաթը մուամէլէթ՝ պայըրճա անլէրին մէնֆաաթլարընա տօգունույօր ։

«Աշար պագայասընտան ճիւզի պիր տէրիլէրի պուլունանլար միյանընտա չէհրիմիզին պիրինճի ֆապրիգաթէօր վէ Թիւճճարը տախի պուլունուպ, մումաիլէյհ՝ բիյացատա պէօյիւք իթիպար սահիպի օլտուղտան պաշգա, Թէճճիւպ վէ մուհապէթը ումումիյէյի սախի ճէլպ իթմիշ տիր ։ Մումաիլէյհ՝ քէնտի հայսիյէթ ու իթիպարընա պէօյիւք պիր հագարէթ իտիլմիշ էֆքեարընա տըր ։

«Օգոստոսըն էվաիլինտէ տօղրու Տէրսաատէտէն կէլէն պիր Թահրիրաթտա, գօզատան 100տէ 10 էտէրէք էւվէլտէ 12 1/8 ալըղ ու իսթիֆա գըլընմասը էմր իտիլմիշ օլտուղընտան, Րիֆաթ պէյ՝

Թիճարէթ միւտիրիյէթինին Թաշրա վէ կէնիշ վէքալէթի? ... գաթըլ իթտիրալէրինէ տաիր մալ ալրըլա-րընտան պիր սէնէտ Թալէպ իթ-միշ իսէ տէ, մումաիլէյհին մպու-նու գաժիլէն րէտտ իթմիշ օլ-տուգլարընտան, մէր մումաի-լէյհ՝ Տէրսաատէթտէն վիրմաղ իսէն պիր էմրը ալտ մաֆիլին-ճէ իշպու Թալէպլինտէն սարֆը նազար իթմէյէ մէճպուր օլմուշ իմիշ ։ Իշտէ պու Հաճը մումաիլէյհ մէզգիւր մուամէլէյի ղարազքէարանէյէ սէվգ իթմիշ օլմալը տըր ։

Պնեթմնի վէ Թիճարէթին ճանլանմասը վէ մուհաֆազա իտիլ-մէսի՝ մէնաֆիի միլլէ իգթիզա-սընտան տըր ։ Րիֆաթըն սալիք օլտուղու Թարիգ պու մագսէտէ մուվաֆը՞գ մը տըր տէյի հէր գը-լը սէլիմ քիմսէլէրէ սիւալ իտէ-բիմ ։ Մէմուրը մումաիլէյհ՝ ադըլ-սըզճա հարէքէթ իտէյօր, Տէլլալլար տա՝ քէնտի պէօյիւ քլէրի-նին պու Թավրընը կէօրէրէք, պարպնանլէրի տաՀա իլէրիսինէ վար-մագտա, վէ տալ ալըճըլարընը պէզտիրէճէք Թահքիր իթմէքտէ տիրլէր ։

«Մաէթթէէսսիւֆ պէյան իտէրիմ քի, բուսումաթ միւտիրիյէթինին մուհասէպէճիսի տախի Րիֆաթըն եօլունու Թութարագ, օնա հէր պիր կէօնա իթիրազաթտա պուլունմամագտա տըր ։ »

—

Պարթընտան մաթպաամըզա պիլտիրիլտիյինէ կէօրէ, օրայա 6 սաաթ մէսաֆէտէ, Չայ-Հումատա կէչէն հաֆթա պիր ֆաճիա վուգու պուլմուշ տըր ։

Շէօյլէ քի տիւքքեանճը պիր մուհաճիր՝ Պարթընա կիտէճէյի էֆքեարը իլէ բէվօլվէրինի տոլտուրմագ իչիւն էերլիտէն պիր խլամ տէմիրճիյէ վէրիր ։ Մէրգում խլամ՝ տիւքքեանընա կիտիպ մէզգիւր բէվօլվէրի Թէմիզլէմէք էֆքեարըյլա փիտալարընը, սէօքթիւյիւ սըրատա, գաթէն իչինտէ պուլունան պիր գուրշուն՝ հօրօզըն գուվվէթլի տիւշմէսինտէն աթէշ ալըպ՝ մէրգումըն թըրըթլաղընտան կիրմիշ վէ պէյնինին իչինտէ գալմըշ տըր ։

Մէրգում՝ օ անտէ էէրէ տիւշիւպ րուհընը Թէսլիմ իթմիշտիր ։

—

Ճումա ագշամը Պէյօղլունտա Զուգաւր Պօսթան ճիվարընտա իւչ խլամ տէլիգանլըըր՝ պիր խըրվաթըն իւզէրինէ պիլ հիւճում, պօյնունը եարըլա գատար քէսիպ իւմիտսիզ պիր հալտէ եարալամըշ օլտուգլարընտան, մէրգումուն ճանիլէր՝ պիթթէֆթիշ Գալաթա սէրայընա կէօթիւրիւլմիշլէր տիր ։

—

Գալաթատա Մալթըզ սօգագընտաքի տիւքքեանճըլար՝ պունտան պէօյլէ հէր բազար կիւնիւ գաբամագ իչիւն պէյնլէրինտէ պիր գարար վէրմիշլէր տիր ։

—

Կէօք-Սուտա Ալի Պօսթանը ճիվարընտա պիր Պօշնագ գաթըլ իտիլմիշ վէ գաթիլի տէրտէսթ օլունմուշ տըր ։

—

Մուսուլ վիլայէթինտէ Քէրքիւքտէ ախիրէն պիր զէլզէլէ վուգու պուլուպ, եալընըզ էսկի պիր քէօշք եըգըլմըշ տըր ։

—

Բէժի մուհաֆազա միւտիրիյէթի մէմուրլարընըն՝ կէչէն կիւն տէրտէսթ իտէրէք Թէսլիմ իթ-տիքլէրի գալպազան վէ սախթէքեարլարըն Թէֆթէրրուաթընը արաշթըրըլմագտա օլտուգլարը հալտէ, գալպազան վէ սախթէքեարլարըն պաշըճա մաքինասը իլէ միւթէֆէրրիաթը Տավլա բաղչա իսքէլէսինտէ գասապ իլեաս ման-հալլէսինտէ Ալի քէհեանըն միւմիւթէսարրըֆ օլտուղը վէ էրմէնի միլլէթինտէն վէ Թէպաասի տէվլէթը Ալիյէտէն պալըգճը Պօղոսըն գարըն վալիտէսի Ալէմ խա-թունըն միւլթէճիրէն սաքին պուլունտուղը խանէնին քէօմիւր-

լիկինտէ մահֆուզ իտուկի Թահգիգ գըլընմարագ, մուհաֆազա միւտիրի Մանօլաքի վէ պաշ քեաթիպի Օսման Նուրի էֆէնտիլէր՝ տէնիզ միւֆէթթիշի գարատան կարաֆալօ վէ խտարէ միւֆէթթիշլէրինտէն Ահմէտ Բէճըլ վէ իսմայիլ Հագգը էֆէնտիլէրի պիլ իսթիխտամ, Ագսէրայ բօլիս մէրքէզինէ տախի պիլմիւրաճաա ալ-մըշ օլտուգլարը բօլիս մէմուրլարը էֆէնտիլէրլէ կէչէն ճումա կիւ-նիւ կիտիպ Թահթը Թէվգիֆտէ պուլունան Ցակօբ վէ Արթինին լիճճիլիւլ մուհաֆազա պիրապէրչ օլտուգլարը մաքինալար իլէ գալպ պանթօլ գալըպլարը վէ պիր Թապըմ էճզա վէ էտէվաթը վէ մէպլուրէ Ալէմ խաթունը տէրտէսթ իտէրէք, ճանիպը հիւ-քիւմէթէ Թէսլիմ իթմիշ օլտուգ-լարը խապէր ալընմըշ տըր ։

—

Պանտըրմատան եազըլան պիր մէքթուպա կէօրէ, էվվէլքի բագար կիւնիւ Էլփիւքլիւ գարիյէսինէ եաղան չիտտէթլի պիր եաղմուրտան խասարաթը քիւլլիյէ վուգու պուլմուշ տըր ։

Մէզգիւր եաղմուրտան հասըլ օլան սէլլէր՝ 3-400 քիւթիւք սամայը, պիր խայլը արբա վէ պուղտայ վէ սաիր մահսուլաթ տէ-մէթլէրինի վէ թանաս Թապիր օլընան հարմանլարը սիւրիւպ կէօ-Թիւրմիւշ, վէ էրտէքատէ պիր տէրէ ճօշարագ խանէ վէ խանլա-րը սու պասմըշ, վէ պիր գաչ խանէնին պաճասը եըգըլմըշ տըր ։ Ընճագ նուֆուսճա զայիաթ օլ-մամըշ տըր ։

—

Ֆէննը մուսիգիտէ մէշհուր ալէման օլան Մօցարթ իչիւն Վիէննատաքի պէլէտիյէ պաղչէսինին իւզքսէք պիր մէյգրինտէ պիր հէյքէլ րէգզ իտիլէճէկլի մուգարրէր օլմաղըլա, պունըն մէսարիֆը ինչաիյէսի 100000 ֆլօրին Թախմին օլունմուշ, վէ 60000ի իհզար իտիլմիշ տըր ։

—

Չին Թարաֆլարընտա վագը Սիամ մէմալիքի գըրալընըն էլան 263 նէֆէր էվլատը օլտուղը, վէ միւշարիլէյհ գըրալըն հէնուզ կէնճ օլուպ տահա բէք չօգ էվլատ սահիպի օլմասը միւմքին իտուկինի պիր Ինկլիզ կազէթասը եազըյօր ։

—

Լօնտրատա Թիւճճար վէ սէ-

ֆինէ սահիպլէրինտէն միւրէքքէպ պիր ճէմիյէթ Թէչէքքիւլ իտէրէք, պունտա Ֆրանսըզլարըն Զին տէնիզլէրինտէ հարպ իթմէլէրինտէն Ինկլիզ սէյրը սէֆաին վէ Թիճարէթինէ խալէլ Թարը օլուպ օլմայաճաղընը Ինկլիթէրա տէվլէթինտէն սիւալ իթմէյէ գարար վէրիլմիշ տիր ։

—

Պէճճիգատա վագը Անվէրս չէհրինտէ 1885 սէնէսինին մայիս 2սինտէ պիր սէրկիի ումումի քիւշատը մուգարրէր օլմաղլա, Պէլճիգա հիւքիւմէթի՝ տէվլէթը Օսմանիյէնին տախի սէրկիի մէզքիւրէ իշթիրաք իթմէսի խուսուսընտա Թիճարէթ վէ Զրաաթ նէզարէթինէ պիր տավէթնամէ իրսալ իթմիշ տիր ։

Իշպու սէրկի՝ Պէլճիգա գրալը 2 ինճի Լէօբոլտ հազրէթլէրինին Թահթը հըմայէսինտէ վագ իտիլմիշ օլուպ, մագսատը՝ պէյնէլմիլէլ ուսուլը Թէճարիի էմթաայը Թէշվիգտէն իպարէթ օլաճագ, վէ Թահսիլը սէնայի վէ պալըգ ավը իլէ պալըգ սէթիշտիրիլմէք սէնաաթը վէ Թիճարէթ վէ էլէքթրիք վէ զրաաթ վէ պաղչէպանլըգ վէ սաիրէյէ տաիր չիւպէլէրի պուլունաճագ տըր ։

—

Ինկլիթէրա սէֆիրի լօրտ Տըֆըրին՝ տիւն սէֆարէթին իռածէնաւ մայէթ վաբօրընա րաքիպէն, Մարմարա ճանիպինէ ազիմէթ իթմիշ տիր ։

—

Սեպտեմբերին 1ինճի կիւնիւ Մէքթէպը Միւլքիյէի Շահանէնին վէ 3ինճի կիւնի Մէքթէպը Սուլթանինին տէրսլէրինէ իպթիտար օլունաճագ տըր ։

Մէքթէպը Միւլքիյէյէ պիր սընըֆ Թալէպէ տահա իլավէ իլէ սընըֆլարըն ատէտի 6յա իպլաղ գըլընմըշ տըր ։

—

Պիր Օսմանլը պէյլիք վաբօրը՝ էրէյլիտէն ալըշ օլտուղը մատէն քէօմիւրիւնի պօշալթմագ իչիւն եագընտա կիրիտէ ազիմէթ իտէճէք տիր ։

—

Մալումաթը բէսմիյէյէ կէօրէ, ալաֆը յուլիս 26տան սէպտ. 1է գատար իթալիատա 1300 քիշի գօլէրատան Թութուլուպ, 692 քիշի վէֆաթ իթմիշ տիր ։

* *

Սըհհիյէ տաիրէսինտէն աթիտէքի Թելեկրաֆ նէշր օլունմուշ տըր ։

Բէթէրսպուրկ 6 սէպտ. — Բուսիա մէմալիքինին աճվալը սըհհիյէսի ումումիյէսի պէրքեմալ օլտուղը պէյան օլունըր ։

—

ԻԼԱՆ

1885 սէնէսինին խիթամընտան էվվէլ Պէյօղլու վէ Գալաթա վէ Պօղազ իչինտէ Եէնի-Մահալլէյէ գատար խանէլէրին տէրունինէ վէ Թազէիգ սուրէթիյլէ հէր գաթլարա սու իթա օլունապիլէճէկի՝ Տէրսաատէթ Սու Գումպանեասը Թարաֆընտան իլան օլունուր ։

Պու պապտէ իսթիհսալը մալումաթ իթմէք վէ ապօնէ եազըլմագ իսթէյէն վէ իֆատաթը օլան զէվաթըն Պէյօղլունտա Թէբէ-պաշընտա 45 նումէրօլը վէ Գալաթատա Վօյվօտա սօգաղընտա 14 նումէրօլը շիւպէլէրէ միւրաճաաթ իթմէլէրի լազըմ կէլիր ։

Հէր պիր ապօնէնին ապօնէլիկի պիր սէնէ միւտտէթ իչիւն օլաճագ վէ պէտէլի իւչ այտան իւչ այա Թէէտիյէ օլունաճագ տըր ։

Աթիտէ միւնտէրիճ ուսուլտէն հանկըսը Թէնսիպ օլունըրսա՝ անա Թէվֆիգէն ապօնէ օլունապիլիր ։

1.— «Մօթ» եանի «Թաքսիմէ» ուսուլիլէ սու ալմագ իսթէյէնին խանէսինէ պիր հավուզ վէ եախօտ պիր սարնըճ ինչա իտիլիր վէ ապօնէնին Թալէպ իթտիկի միգտար սույը 24 սաաթ զարֆընտա Թէմամէն իթա իթմէք իւզրէ պիր տէ պիր մուսլուգ վազ օլունըր ։ Պու հալտէ էհվէն 165 գըյէ սու իչիւն իւչ այտան իւչ այա ալընաճագ էն տուն ֆիյաթ ալթըն ազչէ օլարագ $62\frac{1}{2}$ ղրուշ տըր ։

2.— «Գօմբէօ» եանի «սաաթ ուսուլիլէ». — Բիւչիւք ապօնէլիքլէր իչիւն պու ուսուլ իւզրէ իթա օլունան սույըն միգտարը իչպու ալէթիլէ հիսապ օլունուր, վէ պէտէլի՝ պէհէր մէթրօ միքեապ եանի պին գըյէի ճէտվէլի ալթըն ազչէ 4 ղրշ. իթիպարըյլա Թէէտիյէ օլունըր ։ Իչպու 4 ղրշ. ֆիյաթ էն էւվէլքէ ֆիյաթ տըր վէ տահա էհէմմիյէթլի ապօնէլիքլէր իչիւն ալէթ Թէտրիճ պէօյլէ Թէնզիլաթ իճրա օլունըր ։

Պու ուսուլ իւզրէ իթա օլունան էհվէն 165 գըյէ սույըն պէտէլի իւչ այտան իւչ այա Թէէտիյէ օլունմագ իւզրէ, ալթուն ազչէ օլարագ ազալի $62\frac{1}{2}$ ղրուշ տըր ։

3.— «Անոխնօզբուզ Քօմբօթ» ուսուլի իւզրէ սու իթասը պազը աճվալը մախսուսէյէ միւնհասըր տըր. պու վէճհլէ վէրիլէն սույըն միգտարը հիսապ օլունմայըպ Թախմին օլունըր, վէ պէտէլի խանէ խալգընըն քէօրէթինէ կէօրէ իսթիֆա իթտիրիլիր ։

Մէվզու ուսուլ

Սօգագտաքի անա սու եօլունտան խանէլէրէ Թէմտիտ իտիլէճէք խուսուսի պօրու իլէ սու սաաթընըն վազը վէ խանէ տէրունինտէ իճրա օլունաճագ ամէլիյաթըն մէսարիֆի ապօնէլէրէ այիտ տիր. Փագաթ գումբանեա՝ պէրայի Թէսհիլաթ, ապօնէլէրին Թալէպի իւզէրինէ խուսուսի պօրուլը վէ սու սաաթընը քէնտիլէրինէ իճարէ վէրիր վէ եախօտ խանէլէրի տէրունինտէ իճապ իտէն ամէլիյաթը իճրա իթտիքտէն սօնրա, մէսարիֆաթը վագըասընը սէնէ պէ սէնէ վէ ճիւզէ ճիւզէ Թէէտիյէ իթմէլէրինէ րուխսաթ վիրիր ։

Պիր ապօնէ քէնտի խանէսի տէրունինտէ ալըրտան պուլունան Թէեսիսաթը զաթէն միւթէհասսըսը օլտուղը կիպի, պուլարը պաշգաճա իսթիմալէ հագգը ու սէլահիյէթ տիր ։

Սույըն սուրէթը իթիրասընա տաիր գումբանեա Թարաֆընտան նէշր օլունան շարթնամէնին Թիւրքճէ վէ Ֆրանսըզճա վէ Րումճա վէ Էրմէնիճէ սուրէթլէրի գումբանեա շիւպէլէրինտէ վէ ումում տէվաիրը պէլէտիյէտէ պուլունմագտա տըր ։

Ապօնէ եազըլմագ իսթէյէն զէվաթըն՝ սէր միւֆէթթիշ Մ. Բէրէ վէ եախօտ Թէբէ պաշընտա 4 նումէրօլու գումբանեանըն նէզարէթի նամընա խիթապէն պիր մուխապէրէ վարագասը (փօսթ քարթ) կէօնտէրմէլէրի լազըմ կէլիր ։

Պուլ պազըլըզ Թարլալարտա, էքիլիշիզ վէ Փագաթ Թօբլանմըշ օլան քանճար վէ լահանալար, Ֆրանսըզ վէ Ալէման ասքէրինին այագլարը ալթընտա չիւրիւյիւպ պիթմէքտէ օլտուղը կիպի, պիր քիյօմէթրօ մէսաֆէտէ, խալի պիր եօլ պօյունտա պիր սըրա գազըֆ վէ գարա աղաճլարը, վէ պիր ճիհէթտէն տախի Հայ վէ Շըվիլէի նամ քէօյլէրէ տօղրու կիտէն եօգուշուն արագլըսը վէ սաղ ճէնահտա, Շաթիլեօն նամ մահալին ալթ Թարաֆընտա, Ալամանլարըն գալէլէր իւզէրինէ արա սըրա աթըլան կիւլլէլէրինին Թօբ ազըզլարը կէօրիւնմէքտէ վէ սօղուգ պիր հավայը տէլէն կիւլլէլէրին ինիլտիսի իչիտիլմէքտէ օլուպ, տիւշմէն մէթէրիզլէրինտէ իսէ ֆէրտը վահիտ կէօրիւնմէյօրտու, զիրա զէմինտէ կիզլէնմիշ վէ եալըըզ բուղը ճէնկտէ սօնսուզ գուրշուն բիւսկիւրէն Թիւֆէնկլէրին վէ նիհայէթսիզ կիւլլէլէր եաղտըրան Թօբլարըն տիւման վէ ալէվինտէն պաշգա պիր շէյ կէօրիւլէմէյէն պիր օրտու Թարաֆընտան Թէրթիպ իտիլմիշ օլան պիր հալը մուհասէրէ հիսս օլունմագտա իտի ։

Շէհիտ պիր հիտաէթլէ Բիէր ասքէրին հիւճումիւնէ պէքլէմէքտէ, վէ իլէրիլէյիշի ղայէթ իթմէք, վէ քէնտիսինին տիւշմար օլտուղու ըղտըրապա, էթրաֆը խալիյա իտէնլէրի միւսթաղարագ իթմէք արզուսունա եանըղ Թուժթուշմագտա, վէ տէրունինտէ խաայն էզէլտէթէ տայմըշ օլան բէտէրինին մէզարընըն տիւշմէն էլինտէ պուլունմասը խաթըրէսի գալպինի բարալամագտա վէ պէօյլէ պիր մուազզամ նաշըն մաղլուպ օլան Թարաֆըն էհամիի զապթընտա գալմըշ օլմասընա մուգաաթէսիզ բայմալ իտիլմիշ նազարըյլա պագմագտա իտի ։ Պիրիճիք էմէլի, պիր տարպէ իլէ տիւշմէնի սիւրիւսիւրիւ հուճումունի խարիճինէ սիւրիւպ, գուրթարաճաղը գայըրին էօնիւնտէ տիզ չէօքմէքտէն իպարէթ իտի ։ Զի չարէ քի, կիւնլէր էեքտիկէրինի Թաագիպ իթմէքտէ վէ վուգու պուլան ճէնկլէրտէն հիչ պիր չէյ հասըլ օլմամագտա, ճանտ ու տիյարէթ պէրէհնա օլմագտա, էսիրէքլէր բարէ բարէ իտիճի վէ էէէս կէթիրիճի նէթիճէսիզ մուգաթէլէթըն սօնու կէլմէքսիզին օլտուղու հալտէ, գահթ ու ղըլանըն պիյաս բէրտէսի չէհրի գաբլամագտա օլտուղու հալտէ, ումուտ տա տիւմէն վէ նէյէ պիր գուրթարընըն կէօրիւնմէքլէրի, Բարիզ չէհրի, ճան վէրմէքտէ օլտուղու հալտէ, բէք միւսթէրրանէ տայանըլըմ տուրմագտա իտի ։

(Տիւ-Գ)

—Գօնեա վիլայէթինն թահսիլաթ միւտիրլի՝ ախիրէն իճրա էյլէտիլի պիր տէվրուտ պիր թադքիմ սուլ իսթիմալաթ քէշֆ էյլէմիշ տիր։ Պուրսուր մալ սանտըղընն այշրը 600,000 ղրշ. օլուպ, տէֆթէրլէրտէ սախթէ օլարագ պու մէպալաղն թէսվիյէի հէվալաթա սարֆ օլունտըղը կէսթէրիլմիշ տիր։ Մահալը մէգքիւրն պաշ մուհասէպէճիսի թահթը մուհաքէմէյէ ալընմըշ տըր։

—Պաղտատտան եազըլտըղընա կէօրէ, Բէրպէլա թարիքի իւգէրինտէ վագը օլան արագիի Սէնիյէ հասըլաթ վէ գէհայիրինին Պաղտատտա ճէլպի իշին արագիի Սէնիյէ իտարէսի նամ վէ հիսասվընա օլարագ Հինտիսթանտա վագը Պոմպայ շէհրինէ պիր գաշ արապա սըբարը իտիլմիշ տիր։

—Յուտուր իտէն պիր իրատէի Սէնիյէ ահքամընճա, Էմիրնէ վիլայէթինտէ Տիմէթօգա սանճաղը Տէտէ Աղաճա իլճագ օլընմըշ, վէ Տիմէթօգա տախի գազայա թահվիլ գէլընմըշ տըր։

—Թէքիր տաղը սանճաղընտա Մարկարա գազաբընտա պու քէրրէ միւճէտտէտէն պիր հիւքիւմէթ գօնաղը ինչա օլընարագ բէսմը քիչատը իճրա գէլընմըշ տըր։

—Ամասիա գատասպասընա պու քէրրէ 404 նուֆուս մուհաճիր իսքեան իտիլմիշ տիր։

—

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՕՐԱՑՈՅՑ 1885 ԱՄԻ Է Դպրոց Ազգ. Հիւսնդրոյն ԱԶԳ

Ընդարձակ Օրացոյցին մէջ պարունակեալ պեսական, քաղաքական, աղգային, եկեղեցական, ուսումնական և ուրիշ օգտակար վիճակագրական գիտելեաց նոր խմբագրութիւնը սկսած է պատրաստուիլ 1885 տարւոյ Օրացոյցին համար։

Ուստի կը խնդրուի որ ամէն անոնք որ ուղղութիւն, փոփոխութիւն, կամ նոր տեղեկութիւն ունին ի հաղորդել, հաճին իրենց նամակները ուղղել փոթո